

ŠTÁTNA POMOC V KRAJINÁCH V4

Eva Belvončíková (Sekerešová)

Ekonomická univerzita, Národohospodárska fakulta, Dolnozemska cesta 1, 852 35 Bratislava

Slovakia

esekeres@euba.sk, belvoncik@euba.sk

ABSTRAKT

One of the important tools of a state economic policy in fair market competitiveness is a provision of State aid to individual companies, economic sectors or regions. Situation in this sphere has recently changed rapidly in Europe, both in the old Member States and also in the 10 Newcomers. Focus of this paper is on the situation in Central and Eastern European countries, primarily V4 countries, where matter of the State aid provision has being under constant changes since 1989 and recently due to the preparation for the accession into the European Union. The aim of this paper is, based on the data of the regular State aid Scoreboard reports, to analyse various forms and financial amounts awarded in V4 countries with the emphasis on the both Czech and Slovak Republics. The purpose of this analysis is to evaluate commitments of these countries streaming mainly from the Accession Treaties and Lisbon Strategy and to shadow probable future arrangements and changes in the EU.

KEY WORDS

State aid, protection of economic competition, horizontal aid, sector/ branch aid, regional aid, V4 countries

1. Prečo je štátna pomoc dôležitá?

Európska únia ako Spoločenstvo štátov existuje a pracuje na presne stanovených základných princípoch. Jedným z nich je **fungovanie jednotného trhu a zabezpečenie konkurencieschopnosti**, čiže existencia trhovej ekonomiky s jej základnými charakteristikami. Predmetná problematika sa v ES objavuje po prvýkrát už v Rímskych zmluvách v roku 1957; aj Maastrichtská aj Amsterdamská zmluva sa otázkou konkurencieschopnosti zaoberajú. Na význame táto tematika nabrala v súvislosti s realizáciou myšlienky spoločného vnútorného trhu v rámci členských krajín, ako aj myšlienkami Lisabonskej stratégie.

Na schopnosť podnikov, celých sektorov národného hospodárstva a regiónov uplatniť sa na európskom trhu vo veľkej miere vplývajú **podmienky** - legislatívne, inštitucionálne, finančné a ďalšie, ktoré vytvára predovšetkým národná vláda, ale aj **Európska únia**. „Každá pomoc¹ poskytnutá členským štátom alebo štátnymi zdrojmi v akejkoľvek forme, ktorá akýmkoľvek spôsobom narušuje alebo ohrozuje hospodársku súťaž zvýhodňovaním určitých podnikateľov alebo výroby určitého druhu tovaru, ak nepriaznivo ovplyvňuje obchod medzi členskými krajinami, je nezlučiteľná so spoločným trhom“ [1]. So spoločným trhom sú zlučiteľné nasledujúce formy pomoci, teda štátna pomoc nie je zakázaná, ak je to:

- „pomoc sociálneho charakteru, ktorá sa poskytuje individuálnym spotrebiteľom a nie je založená na diskriminácii pôvodu výroby,
- pomoc na úhradu škôd spôsobených prírodnými katastrofami alebo inými mimoriadnymi udalosťami“.

Za štátnu pomoc, ktorá je zlučiteľná so spoločným trhom, sa ďalej považuje pomoc, ktorá slúži na ekonomický rozvoj zaostálých oblastí (tzv. pomoc regiónom podľa článku 87a); na realizáciu dôležitého projektu spoločného záujmu alebo ktorá odstráni vážne poruchu ekonomiky členského štátu; ktorá podporuje rozvoj ekonomických aktivít v istých oblastiach (tzv. pomoc regiónom podľa článku 87c); podporuje zachovanie kultúry a kultúrneho dedičstva; ďalšie kategórie pomoci, na ktorých sa dohodnú orgány EÚ.

Na úrovni Európskej únie sa, okrem vyššie spomínaných *Zmlúv* a ich článkov o pravidlách konkurencieschopnosti a ďalších, štátnou pomocou zaoberajú ďalšie právne predpisy, a to Zmluva o založené Európskeho spoločenstva uhlia a ocele (platnosť vypršala 23.7.2002); *všeobecné procedurálne pravidlá*, medzi ktoré patria *procedurálne nariadenia*, ako napr. Nariadenie EK 794/2000, ktorým sa implementuje Nariadenie EK 659/1999 podrobne upravujúce pravidlá aplikácie

článku 93 Zmluvy, formy sťažností, Nariadenie EK 659/1999, Zmena článku 1 b)i) predmetného nariadenia v prípade 10 prístupujúcich krajín, ako aj doplnujúci informačný list pre sektor rybolovu, ďalej úroky poskytnuté v súvislosti s obnovou resp. záchranou a znížené úroky, medzi ktoré patria Vyhlásenie Komisie v prípade výšky úrokov pri neoprávnene poskytnutej pomoci, špecifikácia pre Grécko v tomto bode, ďalšie oznámenia komisie v prípade uplatnenia referenčných úrokov platných pre rozdielne obdobia a pod., sťažnosti, ostatné oznamy a komunikácia EK s členským štátom. Ďalšími sú *finančné transfery a transakcie*, ktorými EK upravuje oblasti vládnych kapitálových „injekcií“, fiškálnych transferov verejným podnikom, štátnych záruk, predaji štátnej pôdy, poistenia úverov pri vývoze a fiškálnu pomoc v podobe priameho zdanenia podnikateľov. Štvrtou oblasťou, ktorá je v prípade štátnej pomoci upravená legislatívou, sú *nariadenia EK o horizontálnej pomoci, o pomoci de minimis, ako aj o podpore malých a stredných podnikov (MSP), vzdelávania a zamestnanosti*. Ďalej sú to pravidlá na posudzovanie poskytovania štátnej pomoci a jej súladu s horizontálnymi cieľmi v prípade *vedy a vývoja, životného prostredia a rizikového kapitálu*. Šiestou oblasťou pravidiel sú oznámenia a nariadenia týkajúce sa *reštrukturalizácie a záchran, resp. obnovy*. Potom je to oblasť pravidiel pre stanovenie *služieb všeobecného ekonomického záujmu*. Ďalej sa pravidlá týkajú *regionálnej pomoci* a napokon *pomoci pre určité sektory hospodárstva*, konkrétne *poštových služieb, vysielania a retransmisie, audiovizuálnej produkcie, stavby lodí, oceľarskeho priemyslu a výroby a rozvodu elektrickej energie*ⁱⁱ. Ďalšími dokumentmi, ktoré sa zaoberajú problematikou štátnej pomoci sú rôzne hodnotenia, dotazníky, správy a štúdie buď na úrovni niektorých členských krajín alebo celej EÚ.

Po roku 1989 sa v **krajinách strednej a východnej Európy** podstatne zmenila ekonomická situácia, keď sa tieto krajiny rozhodli uplatňovať princípy trhovu orientovanej ekonomiky. Reštrukturalizáciou a privatizáciou sa ale mnohé podniky, niekde celé sektory, resp. regióny v rámci krajín dostali do problémov a žiadali o pomoc štát. Na druhej strane, ak sa tieto štáty chceli stať členmi európskeho Spoločenstva, boli povinné splniť základné ekonomické a politické kritériá stanovené na Kodaňskom summite EÚ v roku 1993. Jednou z ekonomických podmienok bolo **preukázanie existencie fungujúcej trhovej ekonomiky**, ktorá disponuje kapacitou **poradiť si s tlakom konkurencie a trhových síl** v EÚ. V každoročne publikovaných hodnotiacich správach sa hodnotili aj podmienky v oblasti predmetnej problematiky, a to v podobe schopností krajín zakomponovať do

legislatívy *acquis* týkajúce sa konkurencieschopnosti a prijať a realizovať kroky a opatrenia na prispôsobenie sa prostrediu EÚ. Okrem toho každá z 12 prístupových krajín mala založiť inštitúciu zaoberajúcu sa monitorovaním štátnej pomoci. V prípadoch, kedy opatrenia štátnej pomoci nie sú v súlade s EU *acquis*, sú prístupujúce štáty povinné prispôbiť ich štandardom Spoločenstva alebo ich zakázať resp. ich postupne s presne určeným časovým harmonogramom odstrániť. Aj v dôsledku dosiahnutého pokroku boli negociačné rokovania s krajinami SVE uzatvorené do konca roka 2002.

Na Slovensku sa predmetnej problematike venuje málo pozornosti. Okrem povinných správ EK sa predmetnou problematikou čiastočne zaoberá kapitola v projekte *Analýza podnikateľského prostredia a bariér absorpčnej schopnosti regiónov* a čiastočne staršie analýzy neziskovej organizácie Priatelia Zeme. Príspevok do rozpravy o štátnej pomoci prezentoval doc. Tvrdoň na pôde Európskeho parlamentu. Účelom tohto príspevku je na základe analýzy poskytovanej štátnej pomoci v krajinách V4, najmä Slovenskej a Českej republiky, porovnať ich záväzok vyplývajúci z prístupových zmlúv a Lisabonskej stratégie a načrtnúť pravdepodobné usporiadanie a pripravované zmeny v oblasti štátnej pomoci v EÚ.

2. Štátna pomoc v krajinách V4

2.1 Správy o štátnej pomoci

Informácie o štátnej pomoci od každého členského štátu má Európska komisia (DG Competition) k dispozícii od roku 2001 dva krát ročne, vždy na jar a na jeseň. EK je orgánom zodpovedným za dodržiavanie pravidiel hospodárskej súťaže a práve štátna pomoc ju narúša. Preto je dôležité dbať, aby sa štátna pomoc poskytovala podľa vopred dohodnutých a všeobecne rešpektovaných pravidiel. Správy o štátnej pomoci majú byť nielen sumárom poskytovanej pomociⁱⁱⁱ, ale majú aj analyzovať stav v celej EÚ, ako aj upozorniť na nedostatky a ukázať potenciálne smerovanie krajín. Krajiny strednej a východnej Európy (SVE) prvýkrát poskytli údaje na jeseň v 2002 za rok 2000. V príspevku sú použité údaje z neskorších správ, v ktorých sú publikované údaje z rokov 2000 až 2004 (tie z roku 2000 boli v neskorších správach upravené).

2.2. Analýza poskytnutej štátnej pomoci

Analyzovanú podporu v krajinách V4 možno rozdeliť na:

- existujúcu štátnu pomoc – sem patria všetky schválené (EK) predvstupové podpory, ako aj tie, ktoré pokračujú aj po 1.máji 2004,
- pomoc, v poskytovaní ktorej sa po vstupe nebude pokračovať, a
- pomoc poskytovaná na základe prechodných úprav, resp. poskytnutím prechodného obdobia. Zvyčajne ide o pomoc špecifickému priemyslu, napr. oceliarskemu a jej rozsah aj časový harmonogram je presne stanovený.

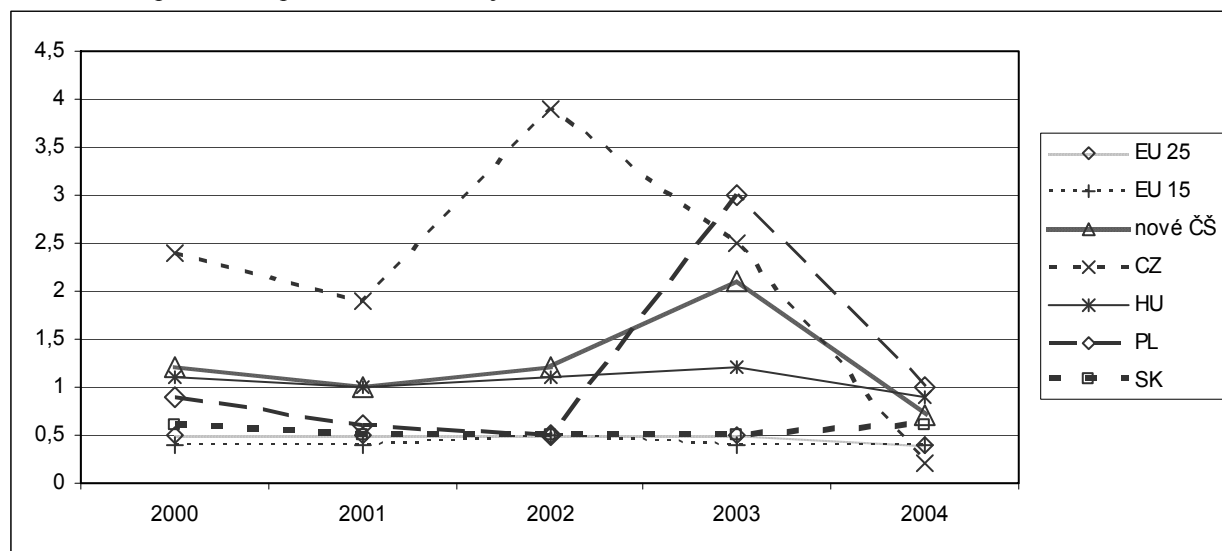
Priemerná ročná výška štátnej pomoci^{iv} poskytnutej pred pristúpením (2000 – 2003) v nových ČŠ bola 6,2 bilióna €, pričom porovnateľná výška pomoci v krajinách EÚ 15 bola 42,4 biliónov €. V absolútnych číslach najvyššiu formu pomoci poskytlo Poľsko (priemerne ročne 2,5 bilióna €), Česká republika (priemerne ročne 2,1 bilióna €) a Maďarsko (priemerne ročne 0,8 bilióna €). Krajiny V4 tak spolu poskytli približne 89% celkovej štátnej pomoci 10 krajín SVE. Výška štátnej pomoci

v sledovanom období oscilovala v nových ČŠ medzi hodnotami 5 až 9,5 bil. €. Nárast v roku 2002 spôsobilo takmer zdvojnásobenie objemu štátnej podpory českému bankovému sektoru formou záruk na reštrukturalizáciu a privatizáciu bánk; omnoho markantnejšiu pomoc však Poľsko poskytlo na uhoľný priemysel, čo predstavovalo až takmer dvojnásobný nárast celkovej štátnej pomoci v krajinách V4 a takmer 4-násobný nárast pomoci v samotnom Poľsku.

Výrazný pokles objemu štátnej podpory v roku 2004 v nových ČŠ nastal vplyvom vypustenia špecifickej podpory bankovému sektoru v Českej republike a podstatnému zníženiu podpory ťažobnému priemyslu v Poľsku na najnižšiu úroveň sledovaného obdobia (3,4 bil. Eur).

Podrobnejší pohľad na poskytnutú štátnu pomoc vyjadrenú v pomere k veľkosti HDP ponúka nasledujúci graf:

Graf 1 Štátna pomoc ako percento HDP v krajinách V4 v období 2000 – 2004

Zdroj: spracované na základe údajov zo stránky

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/scoreboard/indicators/k1.html#data

Obraz o štátnej pomoci sa však výrazne zmení, keď zoberieme do úvahy výšku pomoci na obyvateľa. Za rok 2000 to bolo napr. v EU15 109€, v nových ČŠ 68€, v CZ 163€, v HU 75€, naproti tomu v Poľsku len 46€ a v SR 27€. V roku 2004 dosiahli uvedené štáty nasledovné hodnoty: 115€ v EU15, nové ČŠ 47€, CZ 16€, HU 69€, v Poľsku 52€ a na Slovensku 38€. Krajiny, kde zostáva štátna pomoc na približne rovnakej úrovni, sú Poľsko a Slovensko (Slovensko sa výškou štátnej pomoci spolu s pobaltskými štátmi radí medzi krajiny s najnižšou výškou pomoci), ku

ktorým sa v roku 2004 po zrušení podpory jednému sektoru pridala aj Česká republika.

Horizontálna a odvetvová pomoc

Štátna pomoc sa poskytuje buď jednotlivým sektorom a podnikom (tzv. odvetvová pomoc) alebo napr. malým a stredným podnikom, vede a výskumu, tzv. regionálna pomoc – tejto hovoríme horizontálna pomoc. **Horizontálna forma** pomoci sa považuje za takú, ktorá **len reaguje na nedokonalosti trhu**, teda ho omnoho menej deformuje ako podpora konkrétneho sektora alebo konkrétneho podniku, ktoré

väčšinou slúžia na záchranu alebo reštrukturalizáciu odvetvia/ podniku (takáto pomoc veľmi narušuje

Nové členské štáty majú podľa analýzy situácie do roku 2003 vrátane oproti krajinám EU15 obrátený pomer medzi horizontálnou pomocou a odvetvovou pomocou. Dôvodom tohto stavu v neprospech horizontálnej pomoci sú najmä prechodné formy pomoci, ktoré slúžia najmä na ozdravenie resp. záchranu určitého odvetvia alebo konkrétneho podniku. Súvisia prevažne s transformáciou ekonomiky, resp. niektorého jej odvetvia. Dôvody vysokej odvetvovej pomoci v prípade ČR a Poľska sú uvedené vyššie. V prípade SR je to najmä podpora oceliarskeho priemyslu v podobe daňových prázdnin do konca roku 2009 spolu s pomocou automobilovému priemyslu v podobe oslobodenia od

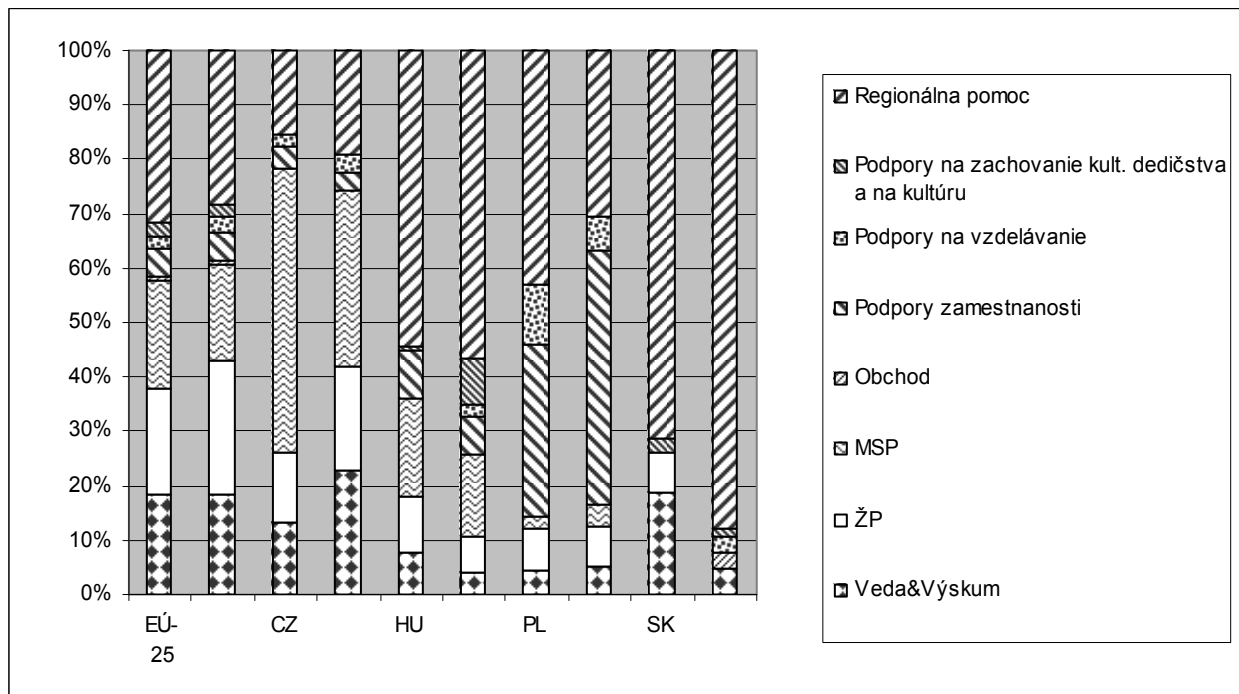
trhové prostredie a hospodársku súťaž).

dane limitovanej do roku 2008 v presne stanovenej výške. V prípade Maďarska táto pomoc bola poskytovaná v podobe oslobodenia od daní pre výrobné podniky, resp. v roku 2001 aj pre finančný sektor.

Formy horizontálnej pomoci

Medzi najčastejšie uplatňované formy horizontálnej pomoci patria veda a výskum, programy zamerané na úsporu energie, na regionálny rozvoj a podporu MSP. Nasledujúci graf 2 ukazuje situáciu v tejto oblasti pomoci v krajinách V4:

Graf 2 Vývoj foriem horizontálnej pomoci za obdobie 2000 -02 resp. 2002- 2004 v %

Zdroj: spracované podľa http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/scoreboard/stat_tables.html

poznámka: pre každú krajinu sú uvedené dva stĺpce, pričom prvý vyjadruje formy horizontálnej pomoci za obdobie 2000 – 02, druhý za obdobie 2002 – 04.

Ako z uvedeného grafu vyplýva, najrozšírenejšou formou pomoci v krajinách EU25 je regionálna pomoc, a to nielen v krajinách EU15, ale najmä v nových členských krajinách. V percentuálnom vyjadrení je to podpora nástrojov životného prostredia (v poslednom období jej objem najmä v tzv. starých ČS narastá na význame). Podpora malého a stredného podnikania je z krajín V4 najvýraznejšia v ČR a Maďarsku. Vzdelávanie najviac podporujú v Poľsku, v ostatných skúmaných krajinách je to okolo 2-4% z celkovej horizontálnej pomoci. Investície do vedy

a výskumu (V&V) ako dôležitých faktorov konkurencie schopnosti ekonomiky EÚ a dosiahnutia trvalo udržateľného rozvoja, v poslednej dobe často skloňovaných najmä v súvislosti s Lisabonskou stratégiou, tvoria približne 18 % celkovej horizontálnej pomoci, pričom z krajín V4 je podľa percentuálneho vyjadrenia na tom najlepšie Česko a Slovensko. Ale v absolútnych hodnotách, resp. hodnotách na obyvateľa je situácia výrazne odlišná. Na vedu a výskum smeruje v celej EÚ25 12,2€/obyvateľa, resp. z celkovej podpory je to 11%

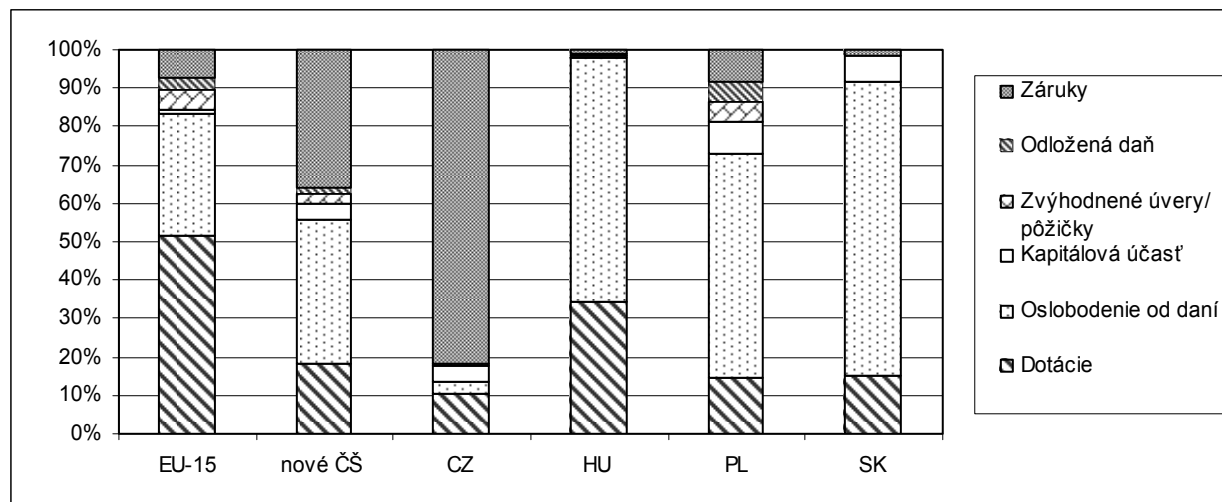
v období 2000 -02, resp. 12% 2002 -04. V Českej republike je to 3,4€/obyv., čo predstavuje 1,7% resp. 2,6%. V Maďarsku sa na V&V venuje v rámci štátnej pomoci 2,4€/obyv., čo je približne 3% resp. 2% z celkovej štátnej pomoci. Poľský štát poskytuje podporu vo výške 0,73 €/obyv., čo predstavuje 2% resp. 0,9%. Na podobnej úrovni sa nachádza aj štátna pomoc v tejto oblasti na Slovensku, a to konkrétne 1,26€/obyv., resp. 5% v rozpätí rokov 2000- 02 alebo 1,6% v období 2002-04. Pri porovnaní uvedenej hodnoty k HDP krajiny sa v ČR venuje najviac, potom na približne rovnakej úrovni sú Maďarsko a Poľsko a s výrazným zaostávaním nasleduje Slovensko. Pritom jedine CZ dosahuje úroveň priemeru EÚ 25, dokonca ju mierne prevyšuje, ostatné z uvedených krajiny výrazne zaostávajú.

Štátna pomoc podľa nástrojov

Zaujímavý pohľad na štátnu pomoc poskytuje analýza používaných foriem, resp. nástrojov v jednotlivých krajinách v sektorech výroby služieb (tvoria cca 80% celkovej pomoci, kam okrem nich patria napr. aj ťažobný priemysel, nevýrobné služby a ostatné služby). Kým v EÚ15 je najčastejšie používaným nástrojom dotácia resp. grant (cca 50%), v nových členských krajinách je to oslobodenie od daní a záruky v objeme približne po 30% celkovej pomoci. Tento údaj je však čiastočne skreslený z dôvodu poskytovania záruk v dôsledku

reštrukturalizácie bankového sektora v Čechách. Podľa Správy o štátnej pomoci tvorí až 78% pomoci. Na pozícii druhého najčastejšie používaného nástroja sa objavuje oslobodenie od dane a iných dávok, ktoré sa uplatňuje najmä na Slovensku, Maďarsku a Poľsku (v SR tvorí cca 70% poskytovanej pomoci, v Maďarsku a Poľsku 60%, v nových ČŠ takmer 30%). Keďže daňové zvýhodnenia resp. oslobodenia od daní nie sú v súlade s *acquis communautaire* EÚ, je zrejmé, že tieto nástroje môžu pôsobiť len prechodné obdobie a mali by byť postupne nahrádzané inými nástrojmi (napr. dotáciami), ktoré stanovujú všeobecné podmienky pre všetkých rovnako. Tretím najčastejšie používaným nástrojom v krajinách SVE sú dotácie, ktoré v priemere dosahujú 18%. Toto zistenie je zaujímavé, lebo v centrálne plánovaných ekonomikách pred rokom 1989 prebiehalo veľa aktivít presunom financií z centrálnej úrovne práve formou dotácií. Používanie dotácií ako nástroja pomoci preto nemusí odrážať len ekonomickú stránku rozhodnutí, môže čiastočne reflektovať aj psychologickú stránku v podobe pretrvávajúcej nedôvery v dotácie ako nástroja. Najmenej používanou formou pomoci je odložená daň. Nástroj kapitálová účasť naberá v poslednom období na význame v súvislosti s tvorbou a realizovaním mechanizmu rizikového kapitálu.

Graf 3 Formy štátnej pomoci za obdobie 2002 - 04 priemerne ročne (v % z celkovej pomoci)

Zdroj: http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/scoreboard/2006/spring_en.pdf

2.3. Štátna pomoc po Lisabone a Göteborgu

Štátna pomoc sa vplyvom Lisabonskej stratégie aj v tzv. starých členských krajinách bude modifikovať,

podobne ako v nových ČŠ. Zhoda v oblasti štátnej pomoci spočíva v posilnení konkurencieschopnosti prostredníctvom uprednostňovania horizontálnej formy pomoci z dôvodov už v príspevku uverejnených. Komisia spolu s DG Competition prijali

potrebné opatrenia na zmenu stavu. Raz ročne sa Komisia stretáva s odborníkmi z tejto oblasti, aby sa diskutovali konkrétne opatrenia politiky hospodárskej súťaže a zmeny smerovania, ako aj zníženia výšky štátnej pomoci ako takej. Cieľom je dosiahnuť vhodnejšiu a lepšie zacielenú štátnu pomoc, resp. v prípadoch, keď nie je potrebná nepoužiť ju. Ako pozitívny príklad EK cituje Stratégiu konkurencie schopnosti Slovenska do roku 2010, podľa ktorej „bude štát zasahovať do efektívnosti trhu len do nevyhnutnej miery a na obmedzený čas len v tých prípadoch, kedy trh zlyhá a kedy je štát schopný poskytnúť verejné služby efektívnejšie alebo spravodlivejšie.“ Po prehodnotení stavu od prijatia Lisabonu sa v roku 2005 prijal tzv. Akčný plán štátnej pomoci, ktorý načrtáva základné princípy celkovej reformy princípov a procedúr štátnej pomoci na nasledujúcich 5 rokov. Komisia chce predovšetkým povzbudiť členské štáty, aby sústredili pomoc na zvýšenie konkurencie schopnosti priemyslu a na vytvorenie udržateľných pracovných miest. Znamená to sústrediť pomoc do oblasti V&V (inovácií,

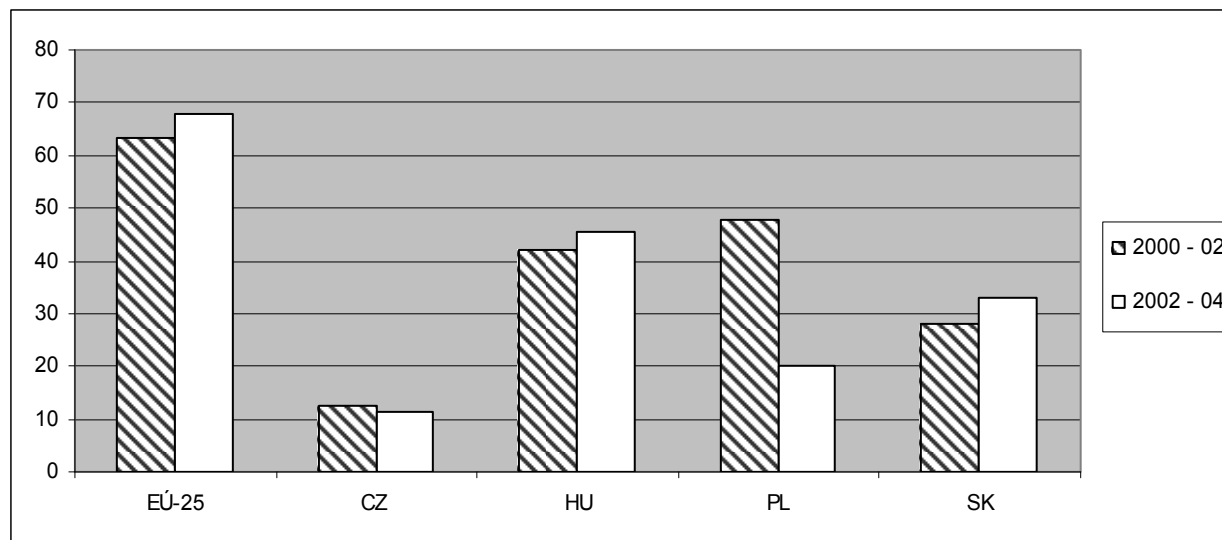
rizikového kapitálu), na zlepšenie verejných služieb a na zabezpečenie sociálnej a regionálnej kohézie. Cieľom Komisie je:

- menší objem a lepšie zacielená štátna pomoc;
- zdokonalený ekonomický prístup;
- účinnejšie postupy, racionalizácia a zjednodušenie procedúr, lepšie vykonávanie, vyššia predvídateľnosť a zvýšená transparentnosť;
- spoločná zodpovednosť Komisie a členských štátov: Komisia nemôže zlepšiť postupy a pravidlá štátnej pomoci bez účinnej podpory členských štátov a bez ich odhodlania dôsledne plniť svoje povinnosti spojené s oznamovaním akejkoľvek plánovanej pomoci a so správnym uplatňovaním pravidiel.

Ako plnia krajiny V4 ciele Lisabonu?

Ako už bolo povedané, za vhodnejšiu formu pomoci sa považujú horizontálne formy štátnej pomoci. Graf 4 ukazuje, či krajiny EU25, resp. krajiny V4 idú týmto smerom:

Graf 4 Vývoj horizontálnej formy pomoci (vyjadrenej ako % z celkovej štátnej pomoci)

Zdroj: spracované podľa http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/scoreboard/indicators/k5.html#stats3

Vo všeobecnosti možno povedať, že **hoci** v mnohých krajinách ostáva **úroveň celkovej štátnej pomoci nezmenená**, (čiže cieľ „menej pomoci“ sa neplní) prevažná **väčšina krajín EÚ25 nasleduje** Lisabonský cieľ „**presmerovanie smerom k horizontálnej pomoci**“. Z krajín V4 ho nasledujú **Maďarsko a Slovensko**, v Českej republike zostáva takmer na rovnakej úrovni. Jedine Poľsko sa vymyká z rámca z dôvodu pomoci ťažobnému sektoru (podobne ako Francúzsko a Veľká Británia, ktoré pomáhajú iným sektorom).

V prípade orientácie na **vedu a výskum**, na dobrej ceste je **CZ** (0,08% HDP v období 2002- 04), ostatné

krajiny V4 investujú do tejto oblasti len 0,01% HDP, resp. len 0,008% v prípade Slovenska^v (autorkine prepočty na základe údajov zo stránky DG Competition o štátnej pomoci).

Rizikový kapitál a jeho podpora narastá, ako je to dokumentované v grafe 3. V krajinách V4 je tomu tak zo 4 krajín 3 okrem Maďarska.

V prípade **regionálnej podpory**, čiže zaostávajúcich regiónov, sa na pôde Komisie pripravili nové pravidlá, podobne aj v prípade pomoci *de minimis*. Regionálna pomoc hrá „stále prím“ medzi formami horizontálnej pomoci, pričom v sledovanom období je na rovnakej úrovni resp. mierne poklesla.

3. Záver

Lisabonský summit výrazne ovplyvnil smerovanie aj budúcnosť štátnej pomoci. Okrem už analyzovaných opatrení prepracovali niektoré poradné orgány EÚ prepracovali všeobecné ustanovenia a smerovania do konkrétnych aktivít, ako napr. zlepšiť transparentnosť podávaných správ EK, kontrolu poskytovanej štátnej pomoci ex-ante a ex-post hodnoteniami, ktoré zároveň budú skúmať dopad na hospodársku súťaž, nielen na efektívnosť poskytovanej pomoci. Ďalšími opatreniami sú napr. zlepšenie výmeny informácií medzi jednotlivými členskými štátmi, realizovať obširné analýzy o poskytnutej pomoci a vhodnosti tej ktorej formy. Mnohé krajiny už podnikli kroky na zlepšenie poskytovania štátnej pomoci, kontroly, zaviedli centrálnu registru poskytnutej štátnej pomoci, zmenili legislatívu, zlepšili koordináciu, jednoducho podstúpili niektoré z vyššie navrhovaných krokov na dosiahnutie Lisabonských cieľov. Paradoxom sa môže zdať to, že niektoré z opatrení sa skôr realizovali v nových ČS kvôli prístupovým rokovaniam a podmienkam adaptácie niektorých opatrení, ktoré sa až neskôr dostali do *acquis* EÚ. Týka sa to centrálnej evidencie pomoci, zriadenia inštitúcie, ktorá bude informovať, koordinovať pomoc a pod. (s odlišným úspechom v jednotlivých krajinách). Ako potvrdzuje aj predchádzajúca časť o plnení Lisabonu v krajinách V4, mnohé kroky ešte ostávajú realizovať. Len budúcnosť ukáže, ako sa jednotlivé členské krajiny EÚ zhostia tak, aby sa EÚ stala jednou z najkonkurencieschopnejších ekonomík sveta.

Príspevok zahŕňa výstupy z projektov ŠPvAV č. 2003 SP 200280302 "Analýza podnikateľského prostredia a bariér absorpčnej schopnosti regiónov", ako aj VEGA č. 1/1234/04 "Úloha regiónov v poznatkovo založenej ekonomike".

Literatúra

- [1] legislatíva o štátnej pomoci
http://europa.eu.int/comm/competition/state_aid/legislation/aid3.html#A
- [2] štátna pomoc ako percento HDP dostupné na internete

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/scoreboard/indicators/k1.html#data

- [3] Kľúčové indikátory . podiel horizontálnej pomoci na celkovej štátnej pomoci. Dostupné na internete
http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/scoreboard/indicators/k5.html#stats3

- [4] Štatistické údaje o štátnej pomoci aj o jednotlivých členských štátoch. Dostupné na internete

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/scoreboard/stat_tables.html

- [5] Správa o štátnej pomoci. Jeseň 2004. dostupné na internete

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/scoreboard/2004/autumn_en.pdf

- [6] Správa o štátnej pomoci. Jar 2005. dostupné na internete

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/scoreboard/2005/spring_en.pdf

- [7] Správa o štátnej pomoci. Jeseň 2005. dostupné na internete

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/scoreboard/2005/autumn_en.pdf

- [8] Správa o štátnej pomoci jar 2006. dostupné na internete

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/scoreboard/2006/spring_en.pdf

- [9] tlačové správy k jednotlivým správam Štátnej pomoci. Dostupné na internete

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/scoreboard/analytical_section.html

- [10] Akčný plán štátnej pomoci. Dostupné na internete
http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/others/action_plan/saap_sk.pdf

- [11] SEKEREŠOVÁ, E. Štátna pomoc v nových členských krajinách EÚ. Zborník z medzinárodného vedeckého workshopu Aktuálne otázky verejných financií 2005. Fakulta financií UMB. Banská Bystrica 2005

- [12] Analýza ekonomických, legislatívnych a environmentálnych podmienok. Kapitola 1. Výskumná úloha Analýza bariér absorpčnej schopnosti regiónov, APVV 2002- 2005

ⁱ Uvedenú pomoc poznáme v slovenskej legislatíve ako štátnu pomoc. V českom jazyku aj v niektorých slovenských textoch sa o nej hovorí ako o štátnej podpore. Preto budeme termíny pomoc a podpora resp. podpory považovať v tomto texte za ekvivalentné.

ⁱⁱ podrobne viď http://europa.eu.int/comm/competition/state_aid/legislation/aid3.html#A

ⁱⁱⁱ všeobecné opatrenia a dotácie, ktoré neovplyvňujú obchod a nenarúšajú ani neohrozujú konkurenciu schopnosť, nie sú predmetom Správ, keďže tieto opatrenia nie sú v právomoci Komisie. Služby všeobecného ekonomického záujmu (angl. SGEI) sú tiež vylúčené so sledovaní Komisie.

^{iv} pod štátnou pomocou vo finančnom vyjadrení sa v celom texte rozumie pomoc bez výšky podpôr do poľnohospodárstva, rybolovu a odvetvia dopravy.

^v Pritom je potrebné poznamenať, že na Slovensku nastal v investíciách do V&V pokles v období 2002-04 oproti obdobiu 2000 – 02!!!